

Προς: Πίνακας Αποδεκτών

Θέμα: Γνωμοδότηση για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (Κ.Υ.Α. 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν. 3010/2002 και Κ.Υ.Α. 11014/2003.

Αρ. Πρωτ: 358/10

Θεσσαλονίκη, 22/12/2009

Στις 16/11/2010 πραγματοποιήθηκε Τεχνική Σύσκεψη στο Υ.Π.Ε.Κ.Α. με τη συμμετοχή εκπροσώπων Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, συμπεριλαμβανομένης της οργάνωσής μας και με θέμα την αναμόρφωση και τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Μετά τη σύσκεψη, κληθήκαμε να γνωμοδοτήσουμε για το παραπάνω θέμα, με βάση τα πρώτα συμπεράσματα που θα προέκυπταν από σχετική μελέτη. Παρά το ασφικτικά στενό όριο της αρχικής προθεσμίας, αναγνωρίσαμε τη θετική αυτή πρωτοβουλία και δηλώσαμε την έμπρακτη διάθεσή μας να συμμετάσχουμε στη διαδικασία, εκτιμώντας ότι η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης στην Ελλάδα παρουσιάζει ακόμα πολλά και σημαντικά κενά, θέτοντας σε σοβαρούς κινδύνους το φυσικό περιβάλλον της χώρας αλλά και δημιουργώντας κοινωνικά προβλήματα.

Το μόνο σχετικό έγγραφο που έχουμε παραλάβει μέχρι τώρα είναι το «1^ο Σημείωμα Εργασίας» της Μελετητικής Εταιρίας ENVECO A.E., το οποίο παραθέτει μόνο τη λίστα των θεμάτων προς επεξεργασία. Σημειώνουμε ακόμα, ότι με επιστολή μας (υπ.αρ. Πρωτ. 345/10) προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α. και τις αρμόδιες υπηρεσίες του από 2 Δεκεμβρίου, ζητήσαμε να μας κοινοποιηθούν, εάν υπάρχουν, τα οποία επιπλέον σημειώματα εργασίας καθώς και τα προκαταρκτικά αποτελέσματα που αναφέρονται στην σχετική μελέτη, προκειμένου να διατυπώσουμε εγκαίρως τις απόψεις μας και τις θέσεις μας, χωρίς ωστόσο να λάβουμε μέχρι τώρα κάποια σχετική απάντηση. Τελικά, η «Καλλιστώ», όπως και οι υπόλοιποι φορείς που καλούνται να γνωμοδοτήσουν, δεν έχουν στη διάθεσή τους οποιοδήποτε έγγραφο που να τεκμηριώνει την αναγκαιότητα των σχετικών τροποποιήσεων, να περιγράφει τις γενικές έστω κατευθύνσεις των προτεινόμενων αλλαγών, να παρουσιάζει το σκεπτικό ή να θέτει συγκεκριμένα ζητήματα προς διαβούλευση. Κατά συνέπεια, η όλη διαδικασία δεν μπορεί να θεωρηθεί ακόμα ως δημόσια διαβούλευση και τα όποια αποτελέσματα προκύψουν δεν μπορούν να δεσμεύουν τους φορείς που κλήθηκαν να συμμετάσχουν.

Επιπλέον, στο ίδιο αυτό χρονικό διάστημα το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας δημοσιοποίησε και έθεσε σε ολιγοήμερη δημόσια διαβούλευση, με προθεσμία μέχρι τις 27/12/2010, Σχέδιο Νόμου με θέμα «Απλοποίηση Αδειοδότησης Τεχνικών Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων, Μεταποιητικών Δραστηριοτήτων, Επιχειρηματικών Πάρκων και Λοιπές Διατάξεις». Το Σχέδιο αυτό ανατρέπει βασικές προβλέψεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σε σχέση με την

διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και επικαλύπτει σε σημαντικό βαθμό τα προτεινόμενα προς συζήτηση θέματα που τέθηκαν στην παραπάνω διαδικασία εκ μέρους του ΥΠΕΚΑ. Συγκεκριμένα, το Σχέδιο προβλέπει μεταξύ άλλων την κατάργηση του σταδίου της Π.Π.Ε.Α., θέμα που είχε τεθεί υπό εξέταση και στη διαβούλευση του ΥΠΕΚΑ και που, όπως θα αναλυθεί παρακάτω, κρίνεται από την οργάνωσή μας ως εξαιρετικά αρνητική πρόταση.

Ενώ λοιπόν το ΥΠΕΚΑ μας καλεί να γνωμοδοτήσουμε προκειμένου να συνταχθεί εξ αρχής κάποιο σχετικό νομοθέτημα, η κατάθεση του Σχεδίου Νόμου από το Υπουργείο Ανάπτυξης προκαταβάλλει τη σχετική συζήτηση, μας θέτει προ τετελεσμένων αποφάσεων και ναρκοθετεί την όποια διαδικασία διαβούλευσης. Επισημαίνουμε επίσης, ότι το εν λόγω Σχέδιο Νόμου είναι ασύμβατο με την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία, και ειδικότερα με το Ν. 3010/2002, για του οποίου την τροποποίηση καλούμαστε από το ΥΠΕΚΑ να γνωμοδοτήσουμε, χωρίς καν να αναφέρει ρητά την κατάργηση των σχετικών ισχυουσών διατάξεων. Το ίδιο Σχέδιο περιλαμβάνει και σωρεία άλλων προβλέψεων που δημιουργούν έντονους προβληματισμούς για τις συνέπειες στην αποτελεσματικότητα της προστασίας του περιβάλλοντος. Ενδεικτικά αναφέρουμε, εκτός από την κατάργηση της υποχρέωσης Π.Π.Ε.Α., την αυτόματη έγκριση των Π.Ο. μετά την παρέλευση της προθεσμίας, ή τους κανόνες χωροθέτησης των νέων «Επιχειρηματικών Πάρκων» (οι οποίοι δεν αποκλείουν καν τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000). Είμαστε υποχρεωμένοι λοιπόν να εκφράσουμε τη διαφωνία μας με το Σχέδιο Νόμου, και ειδικότερα με τα άρθρα 29, 39, 44 και 49, καθώς, πέρα από τα ουσιαστικά προβλήματα που δημιουργεί, αφορά θέματα τα οποία αποτελούν αυτή τη στιγμή αντικείμενο διαβούλευσης υπό το ΥΠΕΚΑ.

Σε σχέση τώρα με το «1^ο Σημείωμα Εργασίας» με θέμα την «Ανάδειξη των κύριων θεμάτων προς επεξεργασία», εν όψει της «Εκπόνησης μελέτης για την αναμόρφωση τροποποίηση της κατηγοριοποίησης των έργων και δραστηριοτήτων (Κ.Υ.Α. 15393/2002) και των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης Ν. 3010/2002 και Κ.Υ.Α. 11014/2003» από την εταιρία ENVECO Α.Ε., και ιδιαίτερα σε σχέση με τα θέματα που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο ως πιθανά μέτρα για την «απλούστευση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων», έχουμε να καταθέσουμε τα εξής σχόλια και προτάσεις:

1. Από το παραπάνω σημείωμα, προκύπτει ότι βασική προτεραιότητα της σχεδιαζόμενης αναμόρφωσης των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι η αναθεώρηση της κατηγοριοποίησης των έργων και των δραστηριοτήτων, όπως αυτή νομοθετήθηκε από τη σχετική Κ.Υ.Α. 15393/2002, η οποία εφαρμόζει τις σχετικές διατάξεις του Ν. 3010/2002. Οι νομοθετικές αυτές πράξεις είναι σχετικά πρόσφατες (από το 2002), και εκπλήρωσαν ανειλημμένες υποχρεώσεις της χώρας, οι οποίες προέκυπταν τόσο από την εθνική (Ν. 1650/86), όσο και από την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Το Σημείωμα προϊδεάζει, χωρίς ωστόσο αυτό να αναφέρεται σαφώς, ότι οι σχεδιαζόμενες αλλαγές θα επιφέρουν υποβιβασμό έργων από τις ανώτερες προς τις κατώτερες κατηγορίες, ώστε να περιοριστούν ανάλογα οι αναγκαίες περιβαλλοντικές προδιαγραφές. Εκτιμούμε ότι χωρίς κάποιο σκεπτικό που να στηρίζει μία τέτοια αναμόρφωση με τεχνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια, τεκμηριώνοντας την αναγκαιότητα με βάση τις όποιες εξελίξεις και προβλήματα προέκυψαν από την εφαρμογή

του νόμου από το 2002, καμία αλλαγή κατηγοριοποίησης έργου ή δραστηριότητας δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή.

2. Στην ίδια κατηγορία προτεινόμενων μέτρων αναφέρεται και η «*διερεύνηση των δυνατοτήτων απλούστευσης του μηχανισμού ένταξης και απένταξης έργων - δραστηριοτήτων στην κατηγοριοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης*». Δεδομένου ότι α) το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο (Ν. 3010/2002) προβλέπει την άμεση ένταξη έργων ή διαδικασιών που δεν έχουν προβλεφθεί και περιληφθεί στο σχετικό κατάλογο και β) η αλλαγή της κατηγοριοποίησης μέχρι στιγμής προϋποθέτει νέα νομοθετική ρύθμιση (όπως εξάλλου προτείνεται και μέσα από αυτή τη διαδικασία), η παραπάνω αναφορά παραπέμπει σε δυνατότητα άμεσης απένταξης ή αλλαγής κατηγοριοποίησης για έργα ή δραστηριότητες των οποίων η κατηγορία προβλέπεται ήδη από το νόμο, μέσω μάλιστα διαδικασιών που δεν θα προϋποθέτουν νομοθετική ρύθμιση. Εκτιμούμε ότι μία τέτοια εξέλιξη θα επιφέρει σοβαρούς κινδύνους για το φυσικό περιβάλλον και την κοινωνία, θα μειώσει την αποτελεσματικότητα της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, θα περιορίσει τις δυνατότητες κοινωνικού ελέγχου και θα εντείνει φαινόμενα αδιαφάνειας και διαφθοράς, ανοίγοντας το δρόμο για ονομαστικές και στοχευμένες αποκατακτήσεις και αλλαγές κατηγορίας για συγκεκριμένα έργα και δραστηριότητες. Συνεπώς, επιμένουμε ότι η **κατηγοριοποίηση των έργων θα πρέπει να γίνεται με σαφή, κοινό και σταθερό τρόπο για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες μέσα από σχετική νομοθετική πράξη, όπως άλλωστε προβλέπει και το σχετικό νομικό πλαίσιο (Ν. 1650/86 και Ν. 3010/02).**
3. Το Σημείωμα προτείνει ακόμα την «*επανεξέταση της αναγκαιότητας Προκαταρκτικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης και Αξιολόγησης (ΠΠΕΑ)*». Η αναγκαιότητα αυτή προβλέπεται από την Υ.Α. 11014 από το 2003, για τα έργα και τις δραστηριότητες που εντάσσονται στις κατηγορίες Α και Β. σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. 15393/2002. Η Υ.Α. 11014/03, σύμφωνα με το Άρθρο 1, αποσκοπεί στην εφαρμογή του Ν.1650/86 και Ν. 3010/2002 και συγχρόνως στη συμμόρφωση με τις οδηγίες 85/337, 97/11 και 96/61 του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ώστε στο πλαίσιο μιας ισόρροπης ανάπτυξης να καθίσταται περισσότερο ευχερής και αποτελεσματική η πρόληψη και η αποτροπή της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος με την αξιολόγηση των άμεσων και έμμεσων επιπτώσεων των δημόσιων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων. Η υποβολή και η εξέταση της Π.Π.Ε.Α. δίνει την ευκαιρία στις αρμόδιες υπηρεσίες να κρίνουν εκ των προτέρων τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές ενός έργου, διευκολύνοντας έτσι και τους ανάδοχους του έργου να προβούν εγκαίρως στις αναγκαίες τροποποιήσεις ή ρυθμίσεις προτού αυτό φτάσει στο τελικό στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η δυνατότητα αυτή μπορεί να συντελέσει, στο βαθμό βέβαια που τηρείται η σχετική διαδικασία, ώστε η τελική Μ.Π.Ε. να γίνει πιο αποτελεσματική, ουσιαστική και στοχευμένη, μειώνοντας σε τελευταία ανάλυση και το κόστος για τον ανάδοχο του έργου. Η απάλειψή αυτής της υποχρέωσης δεν τεκμηριώνεται από κάποια σχετική αναγκαιότητα και αντιβαίνει στο γράμμα και το πνεύμα των παραπάνω νόμων.

Σύμφωνα επίσης με την κείμενη νομοθεσία, κατά την προκαταρκτική αυτή φάση προβλέπεται και η εξέταση των εναλλακτικών λύσεων, η οποία αποτελεί βασική προϋπόθεση για την περιβαλλοντική αξιολόγηση οποιοδήποτε έργου. Με την κατάργηση αυτού του σταδίου, η

εξέταση των εναλλακτικών λύσεων θα πρέπει είτε να καταργηθεί (κάτι που αντίκειται στην εθνική και ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία), είτε να μεταφερθεί στο στάδιο της τελικής αξιολόγησης. Στη δεύτερη περίπτωση, η πρόκριση εκ μέρους της αρμόδιας αρχής κάποιας εναλλακτικής λύσης, ή ακόμα περισσότερο της μηδενικής λύσης, θα επιβαρύνει τον επενδυτή ή ανάδοχο του έργου με δυσανάλογα επιπλέον κόστος και καθυστέρηση. Η προοπτική αυτή φαντάζει απίθανη, γεγονός που υποδεικνύει ότι στην πράξη η παρουσίαση και εξέταση των εναλλακτικών λύσεων θα έχει μόνο τυπικό χαρακτήρα, αποδυναμώνοντας στην ουσία την πολιτική περιβαλλοντικής προστασίας.

Επίσης, η διαδικασία αυτή διευκολύνει και τη δυνατότητα ενημέρωσης και παρέμβασης του ενδιαφερόμενου κοινού, καθώς και τις δυνατότητες παρέμβασης και γνωμοδότησης των αρμόδιων φορέων. Κατά τη διαδικασία Π.Π.Ε.Α. η Υπηρεσία Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ έχει την ευκαιρία να λάβει υπόψη της τις απόψεις σημαντικών οργανισμών, όπως η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού, ενώ η Υπουργική Απόφαση Η.Π. 37111/2021 για την «ενημέρωση και συμμετοχή του κοινού» στηρίζεται σε σημαντικό βαθμό στο στάδιο της υποβολής και της εξέτασης της Π.Π.Ε.Α. και οι διατάξεις της θα ανατραπούν αν η διαδικασία αυτή απαλειφθεί. Σε αυτή την περίπτωση ακυρώνει τις δυνατότητες συμμετοχής, τη στιγμή μάλιστα που η ενθάρρυνση της συμμετοχής αυτής εμφανίζεται ως βασικός στόχος του ΥΠΕΚΑ σε όλη τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και αναφέρεται και στο σχετικό Σημείωμα. Η εμπειρία μας ως περιβαλλοντική οργάνωση υποδεικνύει ότι το στάδιο εξέτασης της ΠΠΕΑ αποτελεί τη κρισιμότερη φάση κατά την οποία το κοινό και οι ενδιαφερόμενοι φορείς μπορούν πρακτικά να παρέμβουν σε ένα σχεδιαζόμενο έργο και να προτείνουν τις αναγκαίες τροποποιήσεις. Συνεπώς, εκτιμούμε ότι η αναγκαιότητα της ΠΠΕΑ πρέπει να διατηρηθεί όπως προβλέπεται από την οικεία εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

4. Το σημείωμα προβλέπει ακόμα την εκ νέου «εξέταση του σταδίου ωριμότητας της τεχνικής μελέτης έργου προς αδειοδότηση (προκαταρκτικό, προμελέτη, οριστική μελέτη) ως προϋπόθεση περιβαλλοντικής αδειοδότησης». Η αλλαγή της νομοθεσίας ώστε να θεωρηθεί ως επαρκής προϋπόθεση για την περιβαλλοντική αδειοδότηση οποιοδήποτε πρότερο στάδιο της τελικής απόφασης ΕΠΟ με βάση την οριστική ΜΠΕ, θα καταργούσε στην πράξη το διαχωρισμό ΠΠΕ και ΜΠΕ και θα αναιρούσε το σκεπτικό και το ρόλο του σταδίου της ΠΠΕΑ, προκαλώντας αντίστοιχες συνέπειες με αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω.
5. Παρόμοιους προβληματισμούς για τη σκοπιμότητα, το σκεπτικό, τους πιθανούς κινδύνους για το περιβάλλον και τη συμβατότητα με την κείμενη νομοθεσία, προκαλούν και οι προβλέψεις για τη «δυνατότητα απλούστευσης της διαδικασίας τροποποίησης ισχύουσας ΕΠΟ έργου - δραστηριότητας» και τη «δυνατότητας απλούστευσης της ανανέωσης απόφασης ΕΠΟ που λήγει και εξέταση της πρόβλεψης καθεστώτος μεταβατικής φάσης». Η δυνατότητα τροποποίησης προβλέπεται ήδη από την κείμενη νομοθεσία, η οποία όμως προβλέπει επίσης την προφανή αναγκαιότητα επανεξέτασης των περιβαλλοντικών όρων σε κάθε τέτοια περίπτωση. Το ίδιο ισχύει για την ανανέωση της απόφασης ΕΠΟ. Εκτιμούμε ότι οι υφιστάμενες ρυθμίσεις είναι σημαντικές για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την επικαιροποίηση των περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με τις εκάστοτε κοινωνικές και περιβαλλοντικές εξελίξεις

και δεν πρέπει να καταργηθούν. Σε αντίθετη περίπτωση, δημιουργούνται σημαντικοί κίνδυνοι για έμμεση παραβίαση των περιβαλλοντικών όρων και υπέρβαση των αναγκαίων διαδικασιών μέσα από διαδοχικές ανανεώσεις και τροποποιήσεις.

Τέλος, με βάση την εμπειρία της οργάνωσής μας από την υλοποίηση Προγραμμάτων Παρακολούθησης των συνεπειών που συνδέονται με την κατασκευή μεγάλων τεχνικών έργων (όπως η Εγνατία Οδός, η ΣΓΥΤ και ο αυτοκινητόδρομος Ε65), η τροποποίηση ή ανανέωση μιας ισχύουσας ΕΠΟ θα πρέπει να ενσωματώνει τυχόν υποχρεώσεις του φορέα του έργου για την εφαρμογή Προγραμμάτων Παρακολούθησης Φυσικών Ενδιαιτημάτων. Σε αυτή την περίπτωση, θα πρέπει να λαμβάνεται νομική μέριμνα ώστε ο ανάδοχος του έργου να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα που πηγάζουν από τα αποτελέσματα των Προγραμμάτων Παρακολούθησης.

6. Ιδιαίτερες σημαντικές είναι οι αναφορές στην ανάγκη βελτίωσης των υπηρεσιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης (χωρίς ωστόσο να είναι κατανοητό γιατί η σχετική αναφορά γίνεται μόνο για «το κέντρο»), καθώς και στην ανάγκη προσαρμογής των διαδικασιών αυτών στη νέα διοικητική δομή του Καλλικράτη. Από την εμπειρία μας στα περιβαλλοντικά δρώμενα, έχουμε επίγνωση του τεράστιου έργου εκτίμησης, αξιολόγησης και ελέγχου που καλούνται να φέρουν σε πέρας οι αρμόδιες υπηρεσίες των Νομαρχιών, των Περιφερειών και του ΥΠΕΚΑ, καθώς και των περιορισμένων πόρων τους σε ανθρώπινο δυναμικό. **Η ουσιαστική βελτίωση και επιτάχυνση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης, προς όφελος τόσο του περιβάλλοντος όσο και των αναδόχων των έργων, προϋποθέτει τη σημαντική ενίσχυση του προσωπικού των αρμόδιων υπηρεσιών σε κάθε Περιφέρεια και στο Υπουργείο.**
7. Για την πρόταση «θέσπισης τέλους υποβολής φακέλου περιβαλλοντικής αδειοδότησης», υπήρχε ήδη σχετική πρόβλεψη από τον 3010/02 για την καταβολή ανταποδοτικών τελών για τη διαδικασία αξιολόγησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, υπέρ του ΕΤΕΡΠΣ. Τα τέλη αυτά, σύμφωνα με τον ίδιο νόμο, διατίθενται για έργα και δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αναβάθμιση, προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος. Η γενική αυτή πρόβλεψη είναι σωστή, αφού το κόστος από την ανάγκη αξιολόγησης των έργων και των δραστηριοτήτων πρέπει να επιβαρύνει τους ανάδοχους, και όχι το δημόσιο. Ειδική μέριμνα ωστόσο πρέπει να ληφθεί για τη διάφανη και αποτελεσματική διάθεση των πόρων που θα προκύψουν σε ανταποδοτικά για το περιβάλλον έργα.

Σε σχέση με τη δεύτερη παράγραφος του Σημειώματος, η οποία περιέχει προτάσεις για τη «σύντμηση του χρόνου αδειοδότησης», έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

1. Οι χρόνοι αδειοδότησης που προβλεπόταν από το Ν. 3010/02 (90 ημέρες για έργα Α' κατηγορίας και 40 για Β' και Γ', με δυνατότητα παράτασης για άλλο τόσο διάστημα), ήταν ήδη περιορισμένοι για τις ανάγκες αξιολόγησης έργων με σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, καθώς από τους χρόνους αυτούς εξαρτάται και η δυνατότητα ουσιαστικής δημόσιας διαβούλευσης, ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού. Παρόλα αυτά, οι πρόσφατες νομοθετικές αλλαγές για τη διευκόλυνση των επενδύσεων επέβαλλαν δραστικούς περιορισμούς στους χρόνους αυτούς, δημιουργώντας τεράστια προβλήματα, όπως αποδείχτηκε σχετικά στην πρώτη περίπτωση που έγινε -ανεπιτυχή- προσπάθεια να εφαρμοστούν (επένδυση για τα Μεταλλεία στη Χαλκιδική). Συνεπώς, εκτιμούμε ότι αποτελεί σημαντική κοινωνική και

περιβαλλοντική ανάγκη να ισχύσουν ξανά για όλα τα έργα και τις δραστηριότητες με σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις οι προθεσμίες που προβλέπει η περιβαλλοντική νομοθεσία.

2. Στη σχετική παράγραφο αναφέρονται ωστόσο σημαντικές και θετικές προτάσεις για τη σύντμηση του χρόνου, μέσα από την αναδιοργάνωση και τον εξορθολογισμό των σχετικών διαδικασιών (προσδιορισμού περιεχομένου φακέλων, αρμόδιων υπηρεσιών, παρακολούθηση της διαδικασίας σε πραγματικό χρόνο, συσχέτιση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης με υποχρεώσεις που προκύπτουν από άλλες διατάξεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας). Οι προτάσεις αυτές επιπλέον, στο βαθμό που τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο, θα διευκολύνουν σημαντικά όχι μόνο τους ανάδοχους των έργων, αλλά και τις αρμόδιες υπηρεσίες, καθώς και τους κοινωνικούς φορείς που επιθυμούν να ενημερωθούν και να συμμετέχουν στη διαδικασία.
3. Αντίθετοι είμαστε στην δυνατότητα χρήσης εξωτερικών συμβούλων (**outsourcing**) για την υποστήριξη των υπηρεσιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η αξιολόγηση και η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων οφείλει να είναι αποκλειστικά ευθύνη της πολιτείας και των αρμόδιων δημόσιων φορέων και να γίνεται με ένα διαφανή, συμμετοχικό και ανοιχτό στην κοινωνία τρόπο. Η συμμετοχή ιδιωτικών εταιριών πολλαπλασιάζει τους κινδύνους διαπλοκής και συναλλαγής με τους ανάδοχους των έργων, ενώ επιβαρύνει με κόστος το δημόσιο, περιορίζοντας αντίστοιχα τους διαθέσιμους πόρους για την αναγκαία αναβάθμιση των αρμόδιων υπηρεσιών. Ήδη άλλωστε, η ανάθεση της σύνταξης των ΠΠΕ και ΜΠΕ σε ιδιωτικούς φορείς που πληρώνονται απευθείας από τον ανάδοχο του έργου χωρίς ικανοποιητικό δημόσιο έλεγχο κατά τη σύνταξη της Μελέτης και την πρόταση των αναγκαίων Περιβαλλοντικών Όρων, δημιουργεί σοβαρά ζητήματα διαφάνειας, ανεξαρτησίας και επιστημονικής επάρκειας για πολλές από τις Μελέτες.

Η τρίτη παράγραφος του Σημειώματος αφορά την ευρύτερη κοινωνική συμμετοχή στις διαδικασίες των αποφάσεων. Το θέμα αυτό αποτελεί βασική προτεραιότητα και για τις περιβαλλοντικές οργανώσεις. Τα σχετικά προτεινόμενα μέτρα αφορούν κυρίως στην ενίσχυση της δυνατότητας πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία με τη μεγαλύτερη αξιοποίηση ηλεκτρονικών μέσων. Η βελτίωση της πρόσβασης είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού συχνά ακόμα και οι συγκροτημένοι φορείς, όπως οι περιβαλλοντικές οργανώσεις δυσκολεύονται να αποκτήσουν πρόσβαση στα αναγκαία έγγραφα (ΠΠΕ και ΜΠΕ), ενώ δεν τηρούνται πάντα οι προβλεπόμενες από το νόμο (Η.Π. 37111/2021) διαδικασίες δημοσιοποίησης.

Ωστόσο, πέρα από την ενημέρωση και την πληροφόρηση, η συμμετοχή του κοινού προϋποθέτει την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων που θα εξασφαλίζουν την ένταξη των συμπερασμάτων στη διαδικασία αδειοδότησης. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει να ορίζονται κατά περίπτωση οι φορείς που θα καλούνται να γνωμοδοτήσουν (για παράδειγμα ΟΤΑ Α' βαθμού, Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, περιβαλλοντικές οργανώσεις, κινήσεις πολιτών, ενώσεις εργαζομένων κα) και οι αρμόδιες αρχές οι οποίες υποχρεούνται να λάβουν υπόψη τα συμπεράσματα που θα προκύψουν. Σε αυτό το σκέλος, δεσμευόμαστε να καταθέσουμε συγκεκριμένες προτάσεις όταν ξεκινήσει η σχετική διαβούλευση.

Τέλος, ως Περιβαλλοντική Οργάνωση εκτιμούμε ότι το βάρος δεν πρέπει να δοθεί σε τυπικές αλλαγές κατηγοριοποίησης, απαλλαγές από υποχρεώσεις και περιορισμό των περιβαλλοντικών όρων, αλλά στην ενίσχυση των ελεγκτικών αρχών, την ενθάρρυνση της κοινωνικής συμμετοχής και την εξασφάλιση της τήρησης της κείμενης νομοθεσίας τόσο κατά τη διάρκεια της περιβαλλοντικής αδειοδότησης όσο και κατά την κατασκευή και τη λειτουργία των έργων και των δραστηριοτήτων. Ειδικότερα, οι προδιαγραφές για τη σύνταξη ΜΠΕ που προβλέπονται στην ΚΥΑ 69269/90 είναι ουσιαστικά ίδιες με αυτές του Π.Δ. 1180/81 (Περί ρυθμίσεως θεμάτων για ίδρυση και λειτουργία βιομηχανιών κλπ). Χρήζουσι έτσι ανάγκη ανανέωσης και εξειδίκευσης, καθώς δεν ανταποκρίνονται πια στις σύγχρονες απαιτήσεις, ιδιαίτερα όσο αφορά τα έργα με σημαντικές επιπτώσεις, όπως οι μεγάλοι οδικοί άξονες και οι ΣΓΥΤ. Αυτή η διαδικασία ουσιαστικής τροποποίησης και ανανέωσης είναι πολύ πιο επιτακτική και δεν μπορεί να έπεται από τις τυπικές αλλαγές στην κατηγοριοποίηση.

Η εμπειρία μας από τις περιοχές στις οποίες παρεμβαίνουν υποδεικνύει δυστυχώς ότι πολλές φορές οι Προμελέτες και οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων είναι ελλιπείς, καθώς απουσιάζουν σημαντικά στοιχεία για το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, δεν εξετάζουν κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις και -κυρίως- πάσχουν από αντικειμενικότητα. Για παράδειγμα, σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα η εκπόνηση ΠΠΕ και ΜΠΕ βασίζεται συνήθως σε βιβλιογραφικά στοιχεία. Αυτό σημαίνει πως όταν μελετάται ένα έργο σε περιοχή με έντονο ενδιαφέρον από πλευράς φυσικού περιβάλλοντος, τότε υπάρχει ο κίνδυνος τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη να είναι ετεροχρονισμένα, προερχόμενα από παλαιότερα προγράμματα (σε περίπτωση που έχει εκπονηθεί κάποιο πρόγραμμα κατά το παρελθόν) ή ανεπαρκή (σε περίπτωση που δεν έχει εκπονηθεί κάποιο πρόγραμμα). Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος απαιτείται, τουλάχιστον για τα μεγάλα έργα της κατηγορίας Α1, η θεσμοθέτηση της υποχρέωσης εκπόνησης κατάλληλου Προγράμματος Παρακολούθησης Φυσικών Ενδιατημάτων πριν τη τελική φάση της Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, ώστε να εξασφαλισθεί η έγκαιρη ενσωμάτωση των συμπερασμάτων. Βοηθητική θα ήταν επίσης η δημιουργία κάποιου αρχείου δεδομένων που θα περιλαμβάνει όλα τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία, με ταυτόχρονη υποχρέωση του εκάστοτε συντάκτη των ΠΠΕ και ΜΠΕ να τα λαμβάνουν υπόψη. Επίσης, παρά τις αποφάσεις του ΣτΕ (ΣΕ 1950/99, 258/04) που απαιτούν τη συμμετοχή στη σύνταξη των ΜΠΕ των επιστημόνων εκείνων που έχουν την απαιτούμενη για την εξέταση των επιπτώσεων του έργου ή της δραστηριότητας ειδικότητα, πολλές ΜΠΕ γίνονται χωρίς τη συμμετοχή των αναγκαίων ειδικών. Τέλος, ακόμα και οι όποιες προβλέψεις γίνονται από τις ΜΠΕ και τις Αποφάσεις ΕΠΟ, είναι δύσκολο να τηρηθούν στην πράξη, εξαιτίας των μεγάλων κενών στις αρμόδιες υπηρεσίες περιβαλλοντικού ελέγχου.

Στο επόμενο διάστημα, ανταποκρινόμενοι στην επείγουσα ανάγκη βελτίωσης της σχετικής νομοθεσίας, θα καταθέσουμε με δική μας πρωτοβουλία σχετικές προτάσεις βελτίωσης όχι μόνο των τυπικών, αλλά και των ουσιαστικών όρων της περιβαλλοντικής αξιολόγησης και αδειοδότησης.

Για την Περιβαλλοντική Οργάνωση Καλλιστώ,

Νίκος Νικήσιανης, Υπεύθυνος Τμ. Παρεμβάσεων

Κωνσταντίνος Γώδης, Πρόεδρος Δ.Σ.

Προς:

- ΥΠΕΚΑ, (υπόψη κας. Καλλιόπης Πεδιαδίτη, Γρ. Υπουργού ΠΕΚΑ- Ειδική Γραμματέας)
- ΥΠΕΚΑ, Ειδική Γραμματέας Μαργαρίτα Καραβασίλη
- ΥΠΕΚΑ, Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Ειδική Υπηρεσία Περιβάλλοντος -ΕΥΠΕ, (υπόψη κ. Επαμ. Τολέρη)
- ΥΠΕΚΑ, Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων (υπόψη κ. Ανδρ. Ανδρεαδάκη, Ειδικού Γραμματέα Υδάτων)

Κοινοποίηση:

- Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας
- Συνήγορος του Πολίτη, Κύκλος Ποιότητας Ζωής
- Αρκτούρος
- Αρχέλων
- Ελληνική Εταιρία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού
- Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης
- Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία
- Μεσόγειος ΣΟΣ
- ΜΟΜ
- Greenpeace
- WWF Ελλάδα
- Συμμετέχοντες στην Τεχνική Σύσκεψη της 16/11/2010.